

สภาพและปัญหาการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นายระวิ จิโรจวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-315-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017673 117344633

STATE AND PROBLEMS OF COMMUNICATION IN SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS

Mr. Ravi Chirochvonk

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-315-9

ระวี จิโรจวงศ์ : สภาพและปัญหาการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร (STATE AND PROBLEMS OF COMMUNICATION IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS) อ. ที่ปรึกษา : รศ.นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์,
๑๓๖ หน้า. ISBN. 974-573-315-9

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้การสื่อสารทางวาจามากกว่าทางลายลักษณ์อักษร โดยใช้การพบ
ปะเป็นรายบุคคล และเครื่องติดต่อภายในมากที่สุด น้อยที่สุด คือ การประกาศเสียงตามสาย ส่วนทาง
ลายลักษณ์อักษรใช้หนังสือคำสั่งมากที่สุด รองลงไปคือใช้หนังสือเรียนและใช้จดหมายส่วนตัวน้อยที่สุด
โรงเรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์การสื่อสารครบ นอกจากวิทยุสื่อสาร สภาพใช้งานอุปกรณ์เกือบทุกชนิดอยู่ใน
ระดับดี วิทยุสื่อสารเพียงอย่างเดียวที่อยู่ในระดับพอใช้งานได้ ลักษณะการสื่อสารแบบเป็นทางการ การ
สื่อสารจากบนลงล่าง และการสื่อสารโดยตรงนิยมใช้มากกว่าแบบไม่เป็นทางการ จากล่างขึ้นบนและส่ง
ผ่านบุคคลอื่น การใช้โอกาสแบบเป็นทางการในการสื่อสารใช้การประชุมกรรมการประจำมากที่สุด ใช้
การประชุมกรรมการเฉพาะกิจน้อยที่สุด ส่วนการใช้โอกาสแบบไม่เป็นทางการในการสื่อสารใช้การพบกัน
โดยบังเอิญมากที่สุด ใช้การไปเยี่ยมเยียนที่บ้านน้อยที่สุด

ผู้บริหารและครูใช้หลัก ๗ ประการในการสื่อสารอยู่ในระดับบ่อยครั้ง โดยคำนึงถึงความ
น่าเชื่อถือมากที่สุด และคำนึงถึงความสามารถของผู้รับสารน้อยที่สุด ปัญหาที่พบในการสื่อสารในโรงเรียน
อยู่ในระดับน้อย การยึดติดระบบรูปแบบตามสายงานอย่างเคร่งครัด เป็นปัญหามากที่สุด ขนาดตัวหนังสือ
และความชัดเจนของการเขียนหรือการพิมพ์เป็นปัญหาน้อยที่สุด ชนิดของข่าวที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์
สนใจมากที่สุด คือ ข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ส่วนข่าวเกี่ยวกับงานสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์
ได้รับความสนใจน้อยที่สุด

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๓๓

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา บุญจิตราดุลย์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากรองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และยังได้รับคำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งตลอดมาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด นอกจากนี้ยังได้รับแนวคิดสำคัญหลายประการจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์

การปรับปรุงแบบสอบถามได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน รวมทั้ง อาจารย์สุทธิศักดิ์ เฟื่องเกษม ได้รับการช่วยเหลืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก อาจารย์วิศิษฐ์ เหมือนใจ อาจารย์สมปอง ดวงไสว อาจารย์สรสิทธิ์ ศิลป์ศรีกุล อาจารย์วี เชียร อุ้นเจริญ และอาจารย์โรงเรียนวัดบวรอีกหลายท่าน ได้รับความร่วมมือในการจัดพิมพ์ต้นฉบับจากคุณนิตยา ศิลป์ศรีกุล มาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ คุณอรอมร จิโรจวงศ์ ได้ช่วยเหลืออย่างดีในการวิเคราะห์ข้อมูล และ คุณชำนาญ อรรถนिति เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีโอกาสเข้ามาศึกษาจนได้ทำงานวิจัยนี้ นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน ซึ่งไม่สามารถจะกล่าว นามในที่นี้ได้ทั้งหมด

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านดังกล่าว จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ประโยชน์ทางการวิชาการที่เกิดจากงานวิจัยนี้อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบุพการีและผู้มีพระคุณทุกท่าน

ระวี จิโรจวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๖
สารบัญ.....	๗
รายการแผนภูมิและตารางประกอบ.....	๗
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
2 บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายการสื่อสารในองค์การ.....	8
ความสำคัญของการสื่อสารในองค์การ.....	10
กระบวนการการสื่อสาร.....	16
การสื่อสารกับผู้บริหารการศึกษา.....	37
ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
ตอนที่ 2 วิธีการและอุปกรณ์การสื่อสารในโรงเรียน.....	63
ตอนที่ 3 ลักษณะของการสื่อสารในโรงเรียน.....	68
ตอนที่ 4 ความสนใจข่าวของผู้บริหารและครู-อาจารย์.....	73
ตอนที่ 5 การปฏิบัติการสื่อสาร.....	79
ตอนที่ 6 ปัญหาในการสื่อสาร.....	81
5 สรุปผลการวิจัย.....	85
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	85
วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผลและการวิจัย.....	90
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก ก.	106
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	107
ภาคผนวก ข.	108
จดหมายขอความร่วมมือ.....	109
แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย.....	112
ภาคผนวก ค.	130
รายละเอียดของแต่ละด้านในการปฏิบัติการสื่อสาร.....	131
ประวัติผู้เขียน.....	136

แผนภูมิและตารางประกอบ

	หน้า	
แผนภูมิที่		
1	รูปแบบกระบวนการสื่อสารตามแนวคิดของวิลเบอร์ ชแรมม์.....	17
2	รูปแบบกระบวนการสื่อสารอย่างง่าย.....	19
3	รูปแบบกระบวนการสื่อสารตามแนวคิดของ เกลน เอ บาสเสทท์.....	19
4	รูปแบบกระบวนการสื่อสารตามแนวคิดของแซนนอน และ วิฟเวอร์.....	20
5	รูปแบบกระบวนการสื่อสารตามแนวคิดของเสถียร.....	22
ตารางที่		
1	จำนวนผู้บริหาร และครู-อาจารย์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนก แต่ละโรงเรียน.....	49
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป รับคืน และที่สมบูรณ์ ซึ่งใช้ในการ วิจัย.....	57
3	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
4	การใช้วิธีการสื่อสารทางวาจา.....	63
5	การใช้วิธีการสื่อสารทางลายลักษณ์อักษร.....	64
6	การใช้วิธีการสื่อสารทางวาจาและทางลายลักษณ์อักษร.....	65
7	อุปกรณ์การสื่อสารที่มีใช้ในโรงเรียน.....	66
8	สภาพการใช้งานของอุปกรณ์การสื่อสารในโรงเรียน.....	67
9	ลักษณะของการสื่อสารในโรงเรียน.....	68
10	การใช้โอกาสในการสื่อสารแบบเป็นทางการ.....	69
11	การใช้โอกาสในการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ.....	71
12	การใช้โอกาสในการสื่อสารแบบเป็นทางการและ แบบไม่เป็นทางการ.....	72
13	ความสนใจข่าวเกี่ยวกับงานวิชาการ.....	73
14	ความสนใจข่าวเกี่ยวกับงานบุคคล.....	74
15	ความสนใจข่าวเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน.....	75

ตารางที่

16	ความสนใจข่าวเกี่ยวกับงานสัมพันธ์ชุมชนและประชาสัมพันธ์.....	76
17	ความสนใจข่าวเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ บริเวณและการบริการ.....	77
18	ความสนใจข่าวจำแนกตามงานโรงเรียน.....	78
19	การปฏิบัติการสื่อสารในโรงเรียน.....	80
20	ปัญหาในการสื่อสาร.....	81